



## Civil Rights

AV-nummer: 31411 tv 1

### Sammanfattning program 1

Vad hände när de svarta krävde rösträtt i USA? Vad hände när de ville gå i de vitas skolor? Ramps Saada Sirag Ali reser till Alabama och Mississippi i USA och möter människor som var med i den svarta medborgarrättskampen på 1960-talet och som arbetade med Martin Luther King Jr.

### Programinslag i Civil Rights med tidskod

0–02:28 Vinjett. Intro till programmet.

### Bakgrunden till de svartas medborgarrättskamp

02:45 Stillbilder på rasistiska övergrepp i södern.

03:08 Wilbur Colom (numera advokat) Berättar om hur det var att vara svart i USA när han var barn. "When I was a kid, 11–12 years old I could only go to school with blacks. I had to live in a neighbourhood where there were only blacks. We couldn't go into most public places. You couldn't go into a movie theater and sit down...."

04:23 arkivbilder från kravaller

Wilbur Colom berättar hur han och några kompisar blev arresterade för att ha badat i en pool för vita. Wilbur Colom hamnade i fängelse som 13-åring 1963.

05:37 Arkivbilder

06:00 Vicksburg, Mississippi

Wilbur Colom berättar om bakgrunden till att de svarta inte hade samma medborgerliga rättigheter som vita på 1960-talet. Förklarar vad medborgarrättsrörelsen kämpade för.

07:23 Esther Jordan vittnar om hur svarta jordbruksarbetare hade slavlika förhållanden under 1950 och 60-talet.

07:44 Arkivbilder och fakta

### Little Rock Nine

08:14 USA:s högsta domstol bestämmer 1954 att svarta får gå i vita skolor. Leder in på situationen som uppstod på Little Rock High School när nio svarta studenter skulle gå där.

08:50 Gloria Ray Karlmark och Ernest Green var två av de nio svarta studenter som gick på Little Rock Nine 1957. De berättar om sina upplevelser av mobbning och rasism till bilder från Little Rock High School.

### Rösträtt

11:38 Förklarar hur man gjorde det mycket svårt för svarta att registrera sig för att rösta.

13:00 Cleo Hobbs vittnar om hur medborgarrättsrörelsen jobbade för att få svarta att gå och rösta. Esther Jordan mfl Vittnar om vilka problem och hot som var förknippade med att engagera sig i medborgarrättsrörelsen. Esther Jordan vittnar om en situation där hennes styvfarfar hyrdes av plantageägaren Bob Dixon för att mörda henne och hennes man för att de engagerat sig i kampen för rösträtt.



## Ramp om historia

### Svensk Nyhetsrapportering av de svartas protester på 60-talet

17:37 Svenske nyhetskommentatorn Arne Thorén kommenterar händelserna. Han benämner de svarta "negrer" och talar om att:  
"Kampanjen i Selma har krävt två dödsoffer. Negern Jimmy Lee Jackson sköts av en polis i grannstaden Marion och Boston-pastorn James Reeds klubbades till döds sen han ätit middag på en neger-restaurang"

### Polisbrutallitet och Protestmarscher

18:16 Icke våldssaktioner och Protestmarscher mot polisbrutaliteten som svarta utförde på 1960-talet.

22:44 Arkivbilder: Lyndon B. Johnson ändrar lagen så att svarta får rösta på samma villkor som vita 1965. Bilder på Lorraine Motel där MLK (Martin Luther King) mördades.

24:58 Washington Memorial där MLK höll sitt berömda tal "I have a dream". Programledaren Saada kommenterar och berättar. MLK roll som ledare och medlare.

26:23 Bilder på polisbrutallitet från 1990-talet. Medborgarrättskämpar uttalar sig om svartas situation idag. De ger en cynisk bild av vad de uppnått med sin kamp.

### Begrepp och sammanhang att ta upp i samband med programtitt.

- Civil rights – medborgerliga rättigheter
- Amerikanska inbördeskriget
- Slaveri
- Segregering
- Mobbning
- Medborgare
- Plantageägare
- Konstitution
- "Little Rock Nine" – Kallades de nio svarta elever som skulle integreras i den vita skolan Little Rock 1957.
- Rasismen som diskurs – att det var norm att använda ordet "neger", "nigger" för att benämna svarta på 1960-talet.
- "Register to Vote" – att svarta tvingades registrera sig för att kunna rösta.
- "Register form" – Det formulär som svarta måste fylla i för att få rösta.
- Kyrkan och prästens roll i den svarta medborgarrättskampen
- FBI:s förhållande till medborgarrättsrörelsen
- Rodney King Beating – Kravallerna i Los Angeles 1991.



## Förslag till hur man kan arbeta med programmet.

### Övning 1 (Hi, SO, Sv, Eng)

#### Att förstå människors handlanden i Esther Jordans berättelse.

##### *Till Läraren:*

En vedertagen modell för att jobba med förintelsen är att låta eleverna ta alla aktörers perspektiv. Eleven får leva sig in i rollerna som **Offer, förövare, medlöpare** och **åskådare**. Denna modell är även tillämpbar på programmet om Civil Rights. Syftet med övningen är att förklara och förstå karaktärernas handlanden utifrån motiv som är tidlösa eller knutna till ett historiskt sammanhang. Ta upp de begrepp och historiska sammanhang som du anser behövs utifrån den utvecklingsnivå som klassen befinner sig på. (Se begrepp som förekommer i programmet ovan.)

Titta gärna på hela programmet alternativt avsnittet från 11:40 till 17:40 som handlar om rösträtt. Efter programmet kan du som lärare fokusera på Esther Jordans vittnesmål där det förekommer personer med olika roller. Ingen person är dömd för den händelse som Esther Jordan vittnar om men det finns flera vittnen till händelsen.

Som komplement finns också RAMP historia – 5 min. I programmet Slaveriet berättar Esther Jordan sin familjs historia.

Ställ frågor om innehållet. Låt eleverna återberätta vad de uppfattat.

##### *Till Eleven:*

- Vad var det kvinnan med keps och sydstatsdialekt berättade om?
- Fundera över vilken roll olika personer spelar i Esther Jordans berättelse. Vem gör vad? Vem är **offer, förövare, medlöpare** och **åskådare**?
- Diskutera med någon annan vem som är vad. En möjlig indelning visas nedan.

#### **Karaktärer**

- Esther Jordan är ett **offer** för ett rasistiskt samhällssystem. Men är också en hjälte genom sin kamp för rättigheter.
- Hennes styvfarfar är kollaboratör eller **medlöpare** och accepterar att mörda personer i sin egen familj för ekonomisk vinning.
- De andra svarta på plantagen är **åskådare**. Esther Jordan säger att hon och hennes man var de enda två som valde att göra motstånd på plantagen.
- Plantageägaren Bob Dixon som omnämns är i det här fallet indirekt **förövare** och den som har makt att utöva förtrycket.

#### **Försök att klargöra karaktärernas motiv.**

- Varför väljer man att engagera sig för rösträtt om det är livsfarligt?
- Hur kan man utföra våldhandlingar mot sin egen familj?
- Varför gjorde inte de andra på plantagen motstånd?
- Varför betalar man någon att mörda personer som engagerat sig för rösträtt?
- Tror du att karaktärernas val var medvetna när de utförde sina handlingar?
- Diskutera fri vilja och vad som styr människors handlande.
- Diskutera hur vi kan veta att något faktiskt har hänt. Vad är ett historiskt bevis för dig?



## Ramp om historia

### Övning 2 webb (Hi, SO, Sv, Eng)

#### Moraliskt dilemma

*Till Läraren:*

Spela upp scenariot i helklass med projektor. (Finns också i textform på <http://www.ur.se/ramp/historia/interface1.html> )

Scenariot syftar till att leva sig in i ett dilemma för att öva förmågan till individuellt ställningstagande och öka förståelsen för mänskligt handlande. Scenariot fungerar bra som ett diskussionsunderlag för hur långt vi är beredda att gå för att försvara demokratin.

- För en klassdiskussion och repetera valda avsnitt genom att gå tillbaka i berättelsen.
- Läs eller klicka på de olika avsnitten.
- Väg pastorns argument mot det hot som riktas mot dig i scenariot.

Scenariot ger också ingångar till att diskutera medborgarrättsrörelsens kultur. Musikens och kyrkans betydelse som alternativ plats för skolning och motstånd när man var utestängd från det vita demokratiska samhället.

Som komplement finns även RAMP historia – 5 min. I programmen **Medborgarrättsrörelsen**, **"Sit in"** och **"Niggerlover"** finns bra intervjumaterial att hämta. De är textade på både Sv och Eng.



### Övning 3 (Hi)

#### Faktakunskap om medborgarrättsrörelsen i USA

- Titta på programmet **Civil Rights** gemensamt i skolan eller beställ kopior till alla från AV-centralen att låna hem.
- Använd även RAMP historia – 5 min. I programmen **Medborgarrättsrörelsen**, **"Sit in"** och **"Niggerlover"** finns bra kompletterande material att hämta. De är textade på både Sv och Eng.
- Välj tre händelser på [http://www.ur.se/ramp/html/rhi\\_tidslinje1.php](http://www.ur.se/ramp/html/rhi_tidslinje1.php) som du tycker är extra viktiga för de svartas kamp för medborgerliga rättigheter.

#### Svara på frågorna:

1. Vem var John F. Kennedy och varför tror du att han är viktig att känna till?
2. Vilka metoder använde Martin Luther King för att ge de svarta samma rättigheter som vita?
3. Vem var Rosa Parks och vad gjorde hon?
4. Ge exempel på samhällsgrupper och institutioner som stödde medborgarrättsrörelsen och några som var emot?
5. När fick svarta samma rösträtt som vita i USA?

Du hittar svaren på webbsidan [http://www.ur.se/ramp/html/rhi\\_program1.php](http://www.ur.se/ramp/html/rhi_program1.php) eller repetera avsnitt ur TV-programmet.

Nämn några händelser de senaste 5 åren som du tycker varit viktiga för demokratins utveckling. Ta gärna något lokalt exempel och jämför med de svartas kamp för medborgerliga rättigheter.

Välj något exempel från tidningar/TV på en demonstration. Hur förhåller sig de scener vi får se i TV-programmet till ditt exempel?

- Vad skiljer?
- Vad är lika?



## Ramp om historia

### Övning 4 ( Hi, SO, Eng)

#### Mekanismer som styr samhället

*Till Läraren:*

Denna övning är tänkt som en fortsättning till övning 1 och 2 och syftar till att föra in ett bredare samhällsperspektiv. Övningen förutsätter att man ser programmet och gärna använder sig av tidslinjen på webben. [http://www.ur.se/ramp/html/rhi\\_program1.php](http://www.ur.se/ramp/html/rhi_program1.php)

Använd även gärna **RAMP om historia – 5 min.** Programmen **"Niggerlover"** och **Slaveriet** finns textade på engelska och svenska.

- Dela upp klassen i grupper om tre och tilldela varje grupp en "samhällsgrupp". Varje elevgrupp får sedan leva sig in i och hitta motiv för sin grupps handlande.

Exempel på samhällsgrupper:

**Plantageägare**

**Politiker**

**Vit medelklass**

**Poliser**

**Domare**

Utgå från frågan:

- Hur kunde det finnas en så djupt rotad rasism i USA efter andra världskriget? Det var ju delvis detta som man hade kämpat mot.
- Ta upp innebörden av orden **integration** och **segregation**.
- Låt gruppen enas om tre förklaringar på hur rasismen kunde fortsätta att utövas av respektive samhällsgrupp. Nedan presenteras några tänkbara motiv till rasismen att prata kring.

1. **Ekonomiska motiv** – Svarta arbetare var billig arbetskraft och gav många vita mer vinst.
2. **Rasism** – Samhällets institutioner som skola, domstolar, politiker, polis upprätthöll en bild av att segregation var något normalt och riktigt. Det fanns t e x rasistiska lagar som inte tillät integration.
3. **Gruptryck** – Om man tyckte något annorlunda riskerade man att frysas ut och bli utan vänner och kanske förlora jobbet.
4. **Ambition** – Genom att utföra en våldshandling kunde man visa lojalitet med förtryckarsidan vilket kunde leda till befordran eller bättre arbetsuppgifter.
5. **Sjukdom** – De som utförde lynchningar av svarta var sadistiska psykopater som njöt av att skada och döda människor.
6. **Lydde order** – Poliser, domarna mfl menade att de var tvungna att följa order annars skulle de bli av med sina jobb. De saknade moralisk ryggrad att säga ifrån.
7. **Rätt och normalt** – De tyckte att det var rätt eftersom man "alltid" behandlat svarta så. Dessutom stod det ju i lagen som författats på demokratiska grunder.



## Ramp om historia

8. **Nationalism** – Man ansåg att medborgarrörelsen var upprorsmakare som bara ville förstöra det trygga amerikanska samhället. En förändring av samhället var ett hot mot den individuella friheten.
9. **Patriotism** – Att slå ner uppror inom USA var en förutsättning för att lyckas med krig utanför USA t e x Vietnam. Man såg Medborgerliga rättigheter och socialism som ett hot på hemmaplan mot den "fria kapitalismen".
10. **Ondska** – De som deltog var inte "normala" människor – enbart verkligen ondskefulla människor skulle ha kunnat utföra dessa brott.
11. **Eget förslag**
  - Låt varje grupp presentera sina tre förklaringar. Låt eleverna skilja på förklaring och försvar av ett handlande.
  - Är ett handlande försvarbart bara för att det finns en förklaring?
  - Vilket ansvar har ett samhälle mot sin medborgare?
  - Vilka skyldigheter har en medborgare gentemot ett samhälle?

Här finns möjlighet att gå vidare och mer på djupet visa hur rasism kan fungera idag. Titta t.ex. på South Park avsnittet i filmen *Bowling for Colombine*, Michel Moore. Eller diskutera hur det nya "welfare for work" programmet fungerar i USA idag som Michel Moore tar upp.



## Ramp om historia

### Övning 5 (Hi, SO, Eng)

#### Kritisk granskning av lagstiftad rasism

*Till Läraren:*

Både nazisterna och den vita överklassen i södern stiftade lagar som var rasistiska och diskriminerande för minoriteter i samhället. Detta är en övning för att förstå hur makt verkar och att det sker gradvis. Både i södern och i Tyskland infördes de rasistiska lagarna gradvis. I södern gick de rasistiska lagarna under benämningen Jim Crowlagar medan de i Nazityskland kom att heta Nürnberglagarna.

Följande länkar visar hur man efter inbördeskriget först garanterade svarta samma rättigheter som vita genom de sk Amendments. Dessa ersattes dock efterhand av delstatslagar. Dessa fick samlingsnamnet Jim Crow lagar.

Se

**Jim Crow history – teachers site**

<http://www.jimcrowhistory.org/home.htm>

**13th Amendment – Abolition of Slavery – 1865:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=40>

**14th Amendment – Civil Rights – 1868:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=43>

**15th Amendment: – Voting rights – 1870:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=44>

Genom att jämföra nedanstående lagtext från Bayern, Nürnberglagarna med Jim Crowlagarna och det Wilbur Colom berättar om (03:08 in i programmet eller finns i text på webben) kan man uppnå insikt om hur rasism kan legitimeras och accepteras genom att "det är lag".

Om du vill ge en bakgrund till Jim Crowlagarna kan det vara idé att visa RAMP om historia – 5 min. I programmet **Amerikanska inbördeskriget** berättar medborgarrättskämpen Wilbur Colom hur nordstaterna kom att vinna inbördeskriget.





## Ramp om historia

*Till Eleven:*

I boken "Om detta må ni berätta" s 13 finns följande lagtext:

Bayerns lag för bekämpandet av Zigenare, resande och arbetskygga. 16 Juli 1926.

§ 9

Zigenare och resande över sexton års ålder som inte kan bevisa en varaktig anställning kan, för bevarandet av den allmänna ordningen, skickas till tukthus i upp till två år av ansvariga polismyndigheter

1935 utvecklades de rasistiska lagarna i Tyskland med Nürnberglagarna.

Källa <http://www.nizkor.org>

Med utgångspunkt från artikel 3 av Rikets medborgarlag från 15 september 1935 (Reich Legal Gazette I, 1146) beordras följande: ...

Artikel 4

1. En jude kan inte bli medborgare i Riket. Han tillåts inte rösta; han kan inte vara statsanställd.
2. Judiska statstjänstemän skall pensioneras senast den 31 december 1935. ...

Jämför ovanstående lag från Tyskland med nedanstående exempel på Jim Crowlagar. Lagarna existerade parallellt under 1930-talet.

Översätt de amerikanska lagarna till svenska och förklara innebörden med egna ord.

### **Education**

[The County Board of Education] shall provide schools of two kinds; those for white children and those for colored children. Texas

### **Teaching**

Any instructor who shall teach in any school, college or institution where members of the white and colored race are received and enrolled as pupils for instruction shall be deemed guilty of a misdemeanor, and upon conviction thereof, shall be fined in any sum not less than ten dollars (\$10.00) nor more than fifty dollars (\$50.00) for each offense. Oklahoma

### **Fishing, Boating, and Bathing**

The [Conservation] Commission shall have the right to make segregation of the white and colored races as to the exercise of rights of fishing, boating and bathing. Oklahoma

Källa [http://www.nps.gov/malu/documents/jim\\_crow\\_laws.htm](http://www.nps.gov/malu/documents/jim_crow_laws.htm)  
Created by Martin Luther King, Jr., National Historic Site Interpretive Staff.



## Ramp om historia

- Vilka likheter finns mellan lagarna?
- I Tyskland ledde Nürnberglagarna på 40-talet till folkmord. Varför tror du att lagarna i USA inte ledde till att man mördade alla svarta?
- Hur hade du agerat om de bott i södern eller Tyskland på 1930-talet?
- Hade du accepterat lagen om du levde när den instiftades?
- Hade du brutit mot lagen och tagit ditt straff som Wilbur Colom berättar att han gjorde i programmet? Wilbur blev ju arresterad för att ha badat i en "vit" pool.  
Se [http://www.ur.se/ramp/html/rhi\\_program1.php](http://www.ur.se/ramp/html/rhi_program1.php)
- Hur tror du Wilburs handling har påverkat honom idag?
- Vad säger han om sin fängelsevistelse och varför tror du att han är advokat idag?



## Ramp om historia

### Övrigt material att använda:

#### Program från UR

*RAMP om historia – 5 min*

Beställnings nr AV- media:

*Amerikanska inbördeskriget*

U31446– 1sv; U31446– 1en

*Medborgarrättsrörelsen*

U31446– 2en; U31446– 2sv

*Slaveriet*

U31446– 3en; U31446– 3sv

*"Niggerlover"*

U31446– 4en; U31446– 4sv

*The ghetto*

U31446– 5en; U31446– 5sv

*"Sit in"*

U31446– 6en; U31446– 6sv

*Ut med språket – MLK:s tal*

U96876– 1

*Over to You: Pride – in the name of Love*

L01058– 3 Finns även språkhäfte med glosor

#### Film

Filmhandledning finns på [www.sfi.se](http://www.sfi.se)

*Bowling for Colombine* – för att ge en koppling till dagens situation och kamp för rättigheter i USA.

*Mississippi Brinner* – Rasism

*Malcolm X* – svarta motståndsrörelsen i USA på 60-talet

*Ensam är stark* – Om rasism och motstånd

*Ondskan* – Mobbning och motstånd

*Terrorister* – en film om dom dömda ( om Domarna efter Göteborgskravallerna)

*Huckleberry Finns äventyr* – Frigörelse och rasism

#### Länkar:

#### Originaldokument

**Emancipation Proclamation 1863:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=34>



## Ramp om historia

**13th Amendment – Abolition of Slavery – 1865:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=40>

**14th Amendment – Civil Rights – 1868:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=43>

**15th Amendment: – Voting rights – 1870:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=44>

**Plessy vs Ferguson – 1896:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=52>

**Desegregation of the Armed Forces 1948:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?flash=true&doc=84>

**Brown vs Board of Education – 1954:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=87>

**March on Washington program – 1963:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=96>

**Civil Rights Act of 1964:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=97>

**Voting Rights Act of 1965:**

<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?doc=100>

**Länktips**

**Memphis, Tennessee:**

<http://www.cityofmemphis.org/>

**John F Kennedy biblioteket:**

[http://www.jfklibrary.org/student\\_resources.html](http://www.jfklibrary.org/student_resources.html)

**Platser från medborgarrättsrörelsen:**

<http://www.cr.nps.gov/nr/travel/civilrights/index.htm>

**Tidslinje:**

<http://www.infhtstimeline1.htmlplease.com/spot/civilrig>

**Integrering av University of Mississippi:**

<http://www.jfklibrary.org/meredith/home.html>

**Black History Museum:**

<http://www.afro.com/history/history.html>

**Charles Moores:**

<http://www.kodak.com/US/en/corp/features/moore/mooreIndex.shtml>



## Ramp om historia

### Ljudklipp:

<http://www.webcorp.com/civilrights/mlk.htm>

### NYISE Black History:

<http://www.nyise.org/blackhistory/>

### African American World:

<http://www.pbs.org/wnet/aaworld/>

### AFRO-American Almanac:

<http://toptags.com/aama/index.htm>

### Civilk Rights – A Status Report:

<http://home.earthlink.net/~civilrightsreport/>

### National Civil Rights Museum:

<http://www.civilrightsmuseum.org/>

### Greensboro Sit-Ins:

<http://www.sitins.com/>

### Martin Luther King Jr. Papers Project:

<http://www.stanford.edu/group/King/>

### History of Jim Crow:

<http://www.jimcrowhistory.org/home.htm>

### Rise and Fall of Jim Crow:

<http://www.pbs.org/wnet/jimcrow/index.html>

### Letter from a Birmingham Jail:

<http://almaz.com/nobel/peace/MLK-jail.html>

### I Have a Dream:

<http://www.university.mccsc.edu/speech.html>

### NAACP:

<http://www.naACP.org>

### African American Odyssey:

<http://memory.loc.gov/ammem/aahtml/aohome.html>

### Gateway to African American History:

<http://charter.uchicago.edu/AAH/civilr.htm>

### Civil Rights Documentation Project:

<http://www.usm.edu/crdp/>

Ansvarig för studiehandledning: Fredrik Nordbladh, Mediepedagog UR.  
[fno@ur.se](mailto:fno@ur.se)